

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

"Slegom rastu male stvari, a neologa sve polkvari" Nar. Pos.

Predplata s poštarskom stoji 2 for, a seljko samo 1 for, za celiu godinu. Razmerno 1 for, a seljko 50 novčići za pol godinu. Izvan Carovno više poštarska. Odto su najloši najmanje 5 seljaka i to su voljni da im list šaljemo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davati tenu za 70 novčića, na godinu strakom. Novele su salju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Isto, prethodno i najblizu Postu valja jasno označiti. Komu List nudeće na vremenu, noka to jevi odpravnost u otvorou pisma, za koje se neplata nikakva poštarska, napisava izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIĆTVO I ODPRAVNIĆTVO

izlaze 20

Tipografija Figli di C. Amali, via della Zonta, N. 7.

Pisma su salju platjeno poštarnino. Vesti, dopisi i drugi spisi štampani su u cijelosti ili u izradu, naime prava stvarni vrijednosti i smjera ovoga Listu. Ne podpisani su dopisi neupotrebljivi. Osobna napadanja i čisto sukrivene stvari nemačko mjesto u ovom Listu. Pribrojena su pisma tiskana po 50 novčića, svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoji 60 novčića, a stari redak suriće 5 novčića; ili u slučaju oglasovanja po što se pogoda oglašnik i odpravnost. Dopisi so nevrataju. Uredničko i odpravnost, osim izvanrednih slučajeva, nedopisuju, nego putem svoje Listarnice.

POZIV NA PREDPLATU.

Početkom dojdutog jula nastaje drugo poluljetje, zato pozivamo opel naš narod, da se predbroji što u većem broju na ovaj pučki list. Preporučamo pako što vrće onim našim predbrojnikom, koji nisu platili za celiu tekuću godinu, il nam još od lani sto duguju, neka sto prije učine svoju dužnost, da uzmognemo bez straha i svoje štete uredjivali list.

U Trstu, 1. junija 1878.

Uredničtvo.

Hrvati u Puli.

Pravo smo veseli videći, da nam trud nije uzaludan. Sve po koja prista ruka napisne nam dopis kako bolje znade i umije, te nas moli, da ga stampamo. Znak je, da se puli budi od onog mrtvila u kom je ležao; a kad se jednom probudi i okolo sebe ogleda, onda će napredak u svakom dobru mnogo brži biti.

I ti nam Mladene iz Pule ovako lijevo dopisuješ:

"Mnogina je ovdje Slovenah, Hrvatih iz Istre i riečke okolice, a nije jih ni čuti, niti se nezna je li jim želja u čem napredak vidjeti. Čudno je od male djece slušat, kako se diče svojim jezikom od majke hrvatskinje jini darovanim. Ovdje su rodjeni i odgojeni, al opet je njihova zabava hrvatski govoriti, kao u drugih mjestih; rekao biš da nisu u gradu, gdje se najvećim dijelom talijanski govor. Ali ta naša djece rastu bez nauke; neimaju pomoći, da bi se kojigom ojačali u materinskom jeziku!"

Pravo bi bilo pobrinuti se za to i okupiti djece na učenje. Istina je, ima

ovdje talijanska pučka škola, ali svjeće u njoj, jer ako ju i marljivo posjećuju, svejedno će badnva ljeti gubiti. Hrvatskim jezikom više bi se naučili, jer juv majka mnogo pomože i napredak bi veći bio.

Nikomu se nebi smjelo nepravedno činiti, da pače prava je, da se podigne u Puli mala hrvatska škola. Množina toga naroda ovdje stanuje!

U drugih gradovih Sloveni, Hrvati, gdjegod bili, kako se čita, imaju društva — svoje čitaonice, a ovdje je sve mrtvo, kao da nije nijednoga, koj bi željan bio vidjeti sporazumak i skupštini Hrvatah.

Meni se čini, da bi se i Hrvatom pravica krojila od svakoga, komu je u ruki, kad bi se samo o tom pogovorili, te po zakonu pitalo školu za nauk djece u materinsjem jeziku."

Ti, Mladene, pšovsma mudro govoris. Na hrvatskoj lipi neće uzrasti talijanska jelša, ni na jelsi lipa. Tako ni hrvatsko dijete nemože pravi čovjek postati kad se talijanski odgaja. Jer kad ponaraste, pitat će sam sebe: a sto su moji roditelji, gdje je moja domovina? ter će uviditi, da je baštar i sam će se stiditi neznačajući na koju bi stranu.

Hrvatska škola bila bi vam velje potrebna. Kad bi se vas nekoliko sdržalo i pitalo oblast, da vam takovu školu dade, ja mislim, oblast nebi mogla odbiti vam molbe. Ako li bi težko dobiti očitu školu, onda evo vam naše preporuke:

U Puli imate sigurno kakova popa, koji dobro hrvatski zna. Umolite ga, da koje vreme vašu dječiju skupi i u donaćem jih jeziku podučava. Morda biste za malu plaću i posvjetloga čovjeka našli. A da vas mnogo samo po koji novčić dade, to nebiste ni očuli. Onda bi vaša djece za malo časa pjevala onaj

dijić-grad, kamo smo pritvrdili uspomene Marka Kraljevića, pjevala bi Premanturu i Pomerje, te zlatnu jabuku što je na gospodskom stolu igrala i vrata razbilj Trogir i Šibeniku i Zadru nad morem. Vaša djece ukrepila bi se na viru čistoga domaćega studenca i tako bi hrvatstvo sačuvala onomu dielu Pule, koji se od vas zove "Kroatia".

A da još imate čitaonicu, kolike vam dike! Mogli bi se sastati, čitali i poslušati dobru knjigu, razgovoriti se o svakom boljku; i tko zna kakove bi sve koristi od tog imali. Vaše hrvatsko ime nebi onda onako prezirano bilo, kako u Puli dosla puti, već bi ljudi uvildili, da ste puk, koji od svoga zulja žive, al hoće, da pristojno žive.

Ako bi i malo teže bilo dobiti hrvatsku očitu školu, jer imamo mnogo neprijatelja, čitaonica vam nije nimalo mučno dobiti. To stoji u vas po svem svega. Netreba vam nego zakon učiniti, kako će to biti uređeno, pak predati Namjestničtvu na potvrdu; ono nemozne takođe stvari odbiti.

Rado ćemo od vas glase čuti, da ste u to ime što učinili.

Evo nadoknadno u hrvatskom prevedu poziva, što ga je izdao Odbor, koji kupi priloge za školjanje mladića, koji se žele u tršćanskoj biskupiji posvetiti svećeničkom stalištu:

POZIV.

Posvemašna skoro nestasica mladića, koji bi bili nakani posvetili se crkvi i olтарu, da nadomješte svećenike, klijim il umru, il radi slabote il starosti nemogu više poslovati u vinogradu gospodnjem, zadaje Katolikom ovih sjeđinjenih biskupijah i tko njimi ravna težku brigu radi prežalostnih okolnostih,

Od tu idoše po stareh zlomenjih, i gromačih ravnog zgora puča tri sočeni na kamni; tu bili dvi zlomenji, i da je puč ta križanski, od tu po staroh zlomenjih, kuda listi kazuhu, pravo na Babnjak, i na Skriljeku; od tu po zlomenjih na veli oreli, i tu su 2 kriza na njem, i tu na kamini 2 kriza visčeone; od tu na korenju, i take tu korunu objemši Rušin breg. Od tu vse po staroh zlomenjih, i gromačih, kako se u listih udržase, i tako ravnou na trnovu lokvu; tu se svršuju četiri termeni od razvod i kunfini od kuntradi. I tako ondi obredise gospodin knez i gospodin markoz, i vsa ta gospoda, i toj gospodi, da bi ga imali obdržati poli njego pravice, i ondi pokaza listi, v koj se udržase, da ti zlachteni od Satlovreća imaju vazdu služit gospodini knezu u Pazin čifa da jesu od prijih knezi darovani, i komun Satlovrećki ima služit u Pazin s prihodišću, ohranjujući gospodinu Podreki njegovu oblast, i prihodišća. I tako sam gospodin markoz čete listi preda vsu gospodini i komuni. I tako dugo svečaše, i volik čas se razgovaraše za vsu onu gospodin, ki bebu s njim. I tako vaspot ondi narediše, kako je od stareh prislo, i kako se u listih udržase, da ima komun Satlovrećki služiti gospodinu knezu u Pazin, desetinu od žita i vina, i janjac; a gospodin knez vaku čortu imat dat redovnikom, i komun ima postaviti vso to desetine u Pazin, i ta komun ne vasko leto, na dan svetih apostol Petra i Pavla misice juva imaju dat gospodinu knezu marku 5 v Pazin; a tih zlachteni od Satlovreća 4 librice papra, i da gospodin knez od danas i naprej nimaju većo držati svojih ljudi tu, ni v

PODLISTAK.

RAZVOD ISTRIJANSKI

(Dalje, viđi broj 10.)

I tako narediše, da, ka koli stran bi prek teh termeni i razvodi pasla, va due ali v noći, ona stran zapada peno komunu 1 marku, soldini malec 10, i ka koli stran bi prestavili, ali ostavili imenovane termeni, i kunfini od razvod, ona stran zapada peno marku 300: gospodin knezu pazinskemu 100 marka; a toj gospodin 100 marka; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 mark. I pisac listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shranjuje jezikom nemškim. I tako list stari potvrdiše, strani vratio, propisavši ga sebi shranjuje.

I tako vti ti komuni idoše veselo domov, da se tako s mirem na toh razvodeh od kunfini sjedinje, i tako stvorenje bi.

I gospodin Filip Matić govorase od strani gospodo komunu Satlovrećkom, i komunu križanskemu, da počaku jedno i drugo strani svoje pravice i plama, i starce, ki znaju pravdu i razvodi, i termeni od kunfini meju

njimi. I tako ti komuni velik čas skupa svečaše, i tako se veliko moju sobu pregovaranju, i tako vaspot k toj gospodi pridoš. I tu komun Satlovreć pokazaše list, u kom se udržabe termeni i razvodi meju njimi, ki biše pisani na prve razvodeh, tu na ta dva, kako je zgora; a komun križanski pokazaše svoj list, od razvod, ki biše pisani pravo vso tako, i bihi ta oba jednoga glasa; i gospodin knez, i gospodin markoz, sama četeš to listi pred tu gospodu, i sudne Valtar, i Karlin, i Žuljan, i Brnardo gredetu napred, i župan Potar, i Anton, i Stina, i vsaka stran noseći list, i sudac Žuljan čleso, a za njimi vsa gospoda; i vsi komuni, i dezelani, i tako idoše od to Babi po staroh zlomenjih, i gromačih, kako se u listih udržase, objemljujući inise* opatije crkve devi Marije na vrhu. I tu potuži gospodin Albreht od svetoga Petra od Silbe, da mu komun Satlovrećki od jedne strani posluži, a od druge strane komun križanski zvruh teh njiv, i zemalj, i da bi te listi plaćat dohodak naređenih toj opatiji. I tako gospodin knez, i gospodin markoz, i vsi: ta gospoda narediše, da to njive i zemalje imaju toj opatiji i crkvi devi Mario na vrhu desetinu služiti i dajati, kako je od staroh prislo.

* op. može bit „i nito“.

Tkogod od naših slovenih čitateljih cijenjenoga lista „Naše Sloga“ mogao bi si lako pomisliti, po ovoj neslošćini, da smo među sobom neprijatelji, a ipak nismo pod nipošt, nego nesložni smo u občinskim stvarima. Pustimo sve na stranu a pogledajmo samo kako je kod popravljanja putova: Kada se imaju popravljati, ili da bolje rečen načinjati putovi, navjesti se puku u blagdan koji dan ima se početi na radobitu. Ovdje kod nas se navjesti svake godine, da se ima započeti djelo o sedmoj uredi u jutro; ali tko je voljan spavati, može slobodno spavati do sedam urah, onda se ustati, naložiti ogani, svariti (skuhati) palentu, najesti se pak otici, i još će najprije doći na odlučeno mjesto. Kada se sakupe oko devete ili desete ure, tri su, a četiri sate; onda kdo jesu, uvrnju i jede se, ter neimaju nikakve volje za djelati. Jedan reče: neću djelati ništo, ako se on ne ubija, neću se niti ja, zašto sam ja mladić od onoga. A onaj, koji stogod popravi i načini, govori onomu koga nije: Da bili ga vidiš ovuda hoditi bim mu s kamikom nogu prebio i t. d., jedan reče jednu, drugi drugu, toliko, dan projde i neučini se ništa. Kada smo išli proslje godline načinjali put, da reče netko jednomu: Kume valja poči načinjati put. Ovi da mi odgovori: Ju ne glem, ni od moje kuće nijedan ne gle, a kada na ujem padem ne hote me nijedan stot, i na taj način nije volja djelati, onoga koj bi stogod učinio. Eto tako se dogadja svim putevima i stazama u našoj občini, kojim se može reći da nisu za čovjeka i magza (mula) (bez kojega nemožemo mi ovdje nikako živjeti), nego na njih bi i kose lahko nego polomile. Zato vi poglavari (čelari) rabote ustanite na noge, pak progledajte malo i počnite pravo zapovjedati pak očete biti i pravo poslušani; oni skilavci koji vam ne dođu na djelo budi si kakovo, ne mojte njim odprostiti, nego jih predajte najprije našemu občinskomu pisaru neka jih on pokara i priuci na radobitu i ako nebi ovo koristilo, tada ih može sudu na Voloskom tužiti, gdje ote bez dvojbe platiti globom i zatvorom.

Naposlje govorim svim občinama zajedno: Složimo se bratio! načinimo naše putove i staze i kako su dosada druge občine nami za zrealo, tako da budemo do male vremena mi s našimi putovima njima za zrealo. Ne pustimo, da se drugi s nami i našimi putovima rughaju. Pogledajmo malo u cijenjeni list „Naše Sloga“ koja izlazi jur devetu godinu i dosada svi brojevi bili su u mojih rukuh; ali na čelu svakoga lista vidio van onu staru poslovicu. „Slogom rastu male stvari, a neslogu sve pokvari.“ Tako i mi složimo se i napravili čemo sve; ali ako nebudem složni u istinu nikada nista; ako budemo vukli jedan desno drugi ljevo nikada nećemo doći do napredka, nego oće nam biti svako lane bolje i ljepše a svako k letu huj i grde. Pogovorimo se dakle jedan s drugim gdje i kako se ima što napraviti i načiniti, pak stavimo se na djelo, nezalimo dva, tri dana makar čelići tjedan na naših putovima; nam hote služiti, a ne drugomu. Kada čovjek sve svoje ljepe nastoji, Bog i ljudi mu se raduju. Tako te i nam.

Svakidanji kopač.

Pogled po svetu.

U Trstu 31. svibnja 1878.

Naše carevinsko vijeće, mimo svojih strogo domaćih poslovala, ima još uvijek na rukama i nagodbu s Ugarskom. Iz tog vječnog naganđanja dualizam će ovaj put iziti tako operušan, da će bit veliko čudo, ako prezivi ovih drugih budućih deset godina. Sve su mu mane izisile na svijetlo, a da nije mogao

pokazati ni jedne jedine svoje prednosti, koristne po državu. Većina austro-ugarskih naroda nezadovoljna, blagajnica prazne, pučanstvo prepričeno dačami, država slabia i neodvražna naprama ostalom svetu — to glagoljava, kojim je dualizam urođio. Zato se, naime u ovoj polovici monarkije, diže sve to veća hajka na njega ne samo u novinah, nego i u zastupničkoj i gospodskoj kući, gdje je bio našaran i varužen, da nemože gore. Očito se vidi, da bi ga kod nas za malo prodali, ali ga zato to žeće brane Magjari zubni i nokti. Sad su oni koji site, neka se zaboga dolje što skorije do konacnog sporazumka, dočim su se dosad držali, kao da ga mogu i onehajati. To je, ako Bog da, početak njegova svršetka.

Sad sjede u Beču i delegacije. Grot Andrassy im tumači već po stoti put svoju mudru politiku, ali one u njiju li nevide, ili neće da vide nikakve mudrosti, pak mu njuke odgovaraju. Andrassy govori tu kano svoj svojim, pa im ipak nije po volji; a što bi stoprano bilo, kad bi morao govoriti nesvojim, kojih onda neima? Glede onih sedeset milijuna, što si je bio naručio kod delegacijah za posljednjeg sjedjenja, nuda se, da ga one neće potanko pišati računa, jer da bi to razglabljanje moglo razkriti njegove oltare, te nastroiti njegovoj još uvjek tajnoj politici, ali koristnoj po državu, kako to naime on sam tvrdi. On još uvjek govori o interesih monarkije napravu iztoku i u najnovijim lamo dogodnjem; ali kao da još ni on sâm nezna, ni gdje počinju, ni gdje svrsuju. Jedna se ipak u svoj njegovej politici jasno vidi, a ta jes, zaustavljanje Slavenstva sveg i svuda.

Sad se u svetu negovari, nego o miru te miru, koji da će se po sto po to sačuvati, jer da su se Ruski i Engleski najzad našle, gdje su se trazole. A to je, ako je istina, da je stvorio grof Šuvalov. Njemu da je poslo za rukom ono onomadne, kad je bio u Petrogradu, uvjeriti svog gospodara Aleksandra, da Englez neće da tobože poniza Rusiju, s druge pako strane Engleze, da su Rusi najkroće i najbezazljenje na svetu duše. Zato je sad gotova stvar, da će se u Berlinu ove prve polovine junija sastati kongres, što se imao sastati, kako se nasi čitatelji siceću, ono nekada ju prihvati danu proslog aprila. Samo se po sebi razumi, da nitko nezna, što će pak biti poslje kongresa, da li mir ili rat. I eto na čem smo sad. Iz ostalog sveta nikakvih novostih, nego da u Pariz dolaze silni strani gosti, da se u izložbi načude svjetskomu napredku i francuskoj gospodarstvu i zavozu.

Franina i Jurina.

Fr. Tu smo hvala Bođu!
Ju. I doba jo.
Fr. Znaš da sam se već bil razjadil?
Ju. Zaš?
Fr. Kako nećeš! Od svih kraj na tu tužnu Slogu bučo!

Va Rime govore, da nas ni; pa Baču, da pitajmo da nas gre, pak da to nam dat, zat milosti da nisu navajeni dolit. Ovdu, neki govore, da mi dva male prvečku nemo; va Žadre pišu, da smo jakobi; a neki dan se jo i va Zagrebu neki javil, da mi dva nismo svjedoce misli. No, kako se nebiš razjadil! Na mesto da nam za para posalju, još nas ogovaraju.

Ju. Dragi Frane, nobudi baba, ne; znaš če se govor: Draga moja mi, svaki svoju zna. A onca u Rime recimo: Ča se babi htio, to so babi snilo.
Fr. Pravo imas!

X

Ju. Tako ala Frane, to novice!

Fr. Neznam kada počet.

Ju. Ter si bil na Poreču, tako si dosta mest prošao.

Fr. Uprav tamo su lepo upoharili. Vanjskom kinotom su razdolili komunalni, da jih uživaju i da plaćaju interesi od onoga, koliko se bude svakemu kapitalu proračunalo.

Ju. To je pravo. Če si kigod barom ča ogradit i zasadit.

Fr. Bi bil nein.

Ju. Zaš?

Fr. Zato, zač da ni pravo njegovo; učavat da more 29 lot, a prodat ni zastaviti nemore.

Ju. A kamo je lanjski sneg Jure?

X

Ju. Kako ča sinjorine po srednjoj Istroj?

Fr. Novi modu su obnovile. Da se note udavat, lebi da vole novostam organj potikat.

Ju. Ča bi reč?

Fr. A home, to bi reč: pul knjata se mora težko delat, a gospode još ni toliko, da bi moglo sve va jedan kraj poč.

Ju. Stabo knja.

X

Fr. Neki stari gospodin mi se je tamo dole jeko tužil, da Sloga nekeh provise mrazi, da to ni pravo.

Ju. Si mu mogao reč, da ni tegu toliko. Sloga samo žoli, da ljudi proglijedaju, i da so svij briju za občinsko stvari, a no dijih sto gro kamo jedan kaže, kako i ove, kada škopac ki zvono nosi, va dolac svakog.

Fr. Tor sam mu tako nekako odrezał, pak je rekao, da to i postoni Talijani žele. Ju. Tor mi nimanju niš s poštenom Talijani, ioh s onemj žarami, žarem, ki bi radi svih nas pobastardali.

X

Fr. A da ja dona novoga Jure?

Ju. Da već neću Frane za podeštu bit.

Fr. Zaš ne?

Ju. Da gra nekamo za poštunjašter.

Fr. Hod s Bogom, a kdo mu je pratika?

Ju. Pratika! Ca se ni mordi pratikal, kada još toliku leta voć va Terst nosil, ča bi bil imel po posto poslat.

Fr. Ča tako je to?

Ju. Ma uprav takao.

Fr. On put ga je treba zbankat, kada budu izbori, zač bi se mogao predomist.

Ju. Ja bi him rekao.

X

Ju. Čuješ Frane, da je va Bakre jedan školalit jednu knjigu od pravice da stampat?

Fr. A jo nehore!

Ju. Bože moj, to mora bit itna glavica.

Fr. Nebore ni toliko, lebi da se jo te narangat nekom profesorom, ki misle paleč zidni, a još da nisu ni onega dali na stampat, če vade, pak da svaki školanič posebno morn pišat za njima.

Ju. Zač pak ubi te stampati?

Ju. Zač kuća da hita i četiri po sto na leto, a knjige se noizplata.

Ju. Tužna nam sreća!

X

Ju. Frane kako gre letina po Istroj?

Fr. Neznam, kako jo druguda, ma va Lovrane, da so je silnici marini zaledio.

Književne vesti.

Počam od 11. svibnja t. g. u Vukovaru, u Slavoniji, izlazi nov list na našem jeziku pod imenom Štrelmski Hrvat, a pod uredničtvom Dragutina Althna. List je posvećen zanaronim hrvatskim interesom u onom predujelu naše domovine i kažu, da veoma lijepo odgovara svojim zadnicama. Izlazi svakako suboto i stoji 5 f. na godinu. Mi ga najvratio preporučamo i našim čitateljima.

*

Preporučujemo toplije možemo našim čitateljem Put u Rim, putopisne crteže od župnika Petra Bučara. Tko je rad upoznat s ukratko s Italijom i njezinimi običajima, neka čita to putničko crteže, pak jo postigno svoj cilj. Knjižica nestoji nego samih 36 novih, a dobiva se u knjižari i knjigovežnicima Mučnjaka i Šeststolobena u Zagrebu.

*

Slavulj, niz hrvatskih pjesama za zabavu, naslađu i razkoš hrvatskoj mladeži. Knjižica ima 76 različitih pjesama i stoji samo 15 novčić. Preporučamo ju našemu puku, koji će u njoj naći poduprav i svoju objubljenu pjesmu. „Jos Hrvatska ni propala!“ Švakom učitelju će ta knjižica također dobro doći, jer ima da dječju vrlo sgodnju pjesama. Stampa je ukusno „Primorska Tiskara“ u Kraljevcu na račun Gavrila Grünhuta knjižara na Rieci. Kod njega se i prodaje.

Od g. Dragutina Hirca, učitelja občice pučke škole, izišla je u Bakru, pod imenom Putopisi, krasna knjiga, koju našim čitateljima najlepše preporučimo. Tu ima baš poneseni so opisali više zanimljivih predišlja hrvatsko domovine, kao i drugih znati vrednih crteža. Knjiga stoji: za predplatnika 60 za nepredplatnika 75, više postarine 5 novčića.

Kako se poznaće starost ili doba kod konja.

Kada si nakon kupiti konja, prije svega treba ti znati, koje je doba; — nu da to zaudeš, moraš si tražiti savjet u kakova nadriješnika; pa to loši mu savjet morao si skupo platiti. Doživio sam i ja dosta takovih slučajeva, gdje ovakvi nadriješnici — gliko zahtijevaju i po 3 florina — samo za odgovor koliko je konj star.

Ele, moj čitatelju, da te oslobođim toga suvišnog troška, napisao sam ti u tom pogledu mali naputak, kako u slučaju kupovanja poznati mores bez ićišega savjetovali koliko je godina konju, kojem kupiti želis.

Najsigurniji način, po kojem se može saznati, koliko je konj star, sastoji se u ogledavanju njegovih Zubih. Često opažamo, da konjari, kada kupuju konje, zaviruju istim u zube, da vide, koliko imaju godinu. A zbiju mogu po tom lako pogoditi godine.

Zubi se dijeo na prednjaku (sjekutiće), na očnjaku, (koji su kod kobilal sasnači manji i vidljivi) i na kulanjaku.

Konj ima 40 zuba i to: 12 prednjakuh (sjekutiće), 4 očnjaka i 24 kulanjaka.

Prije zubi zovu se mlječnici; na mjesto kojih kasnije izrasnu stalni zubi.

Gornja plota na svakom zubu zove se plota trenja, u kojoj (ploti) se nalazi veća ili manja dubina, a u to je kulanjak. Ako jo kulanjak manja izdubljen, zove se marka; ako nije nikakve dubine, onda se zove snak.

Snaka vidljiva promjena kod zuba, zove se doba ili odobje. Takovih razlikujemo šest vrsti; to su slike: I. Doba mlječnica, od 0—2 godine. II. Doba mjenje od 2½—5 god. III. Doba oblojajasta od 6—12 god. IV. Doba okugla od 12—18 god. V. Doba trokutna od 18—24 god. VI. Doba naopako jajasta od 24—27 godinu...

I. Doba mlječnica.

Novo roujene ždore imaju već sjecnjake mlječne i 1, 2, i 3. kulanjak; od 5 nadoljih dobi se srednjaci; od 8—9 mjeseci počaže se plota na sjekutiće; od 8—9 mjeseci počaže se skrajnjaci; od 1 god. počaže se plota trenja i kod skrajnjaka i 4. kulanjak izraste; od 1½ godine počme se kulanjaci tri; od 2 godine kulanjaci na sjeknjaci nestane, dođim se srednjaci i skrajnjaci pojaviti.

II. Doba mjenje.

Od 2½ godine promjene se sjecnjaci i prvi kulanjak; od 3 godine sjecnjaci počnu se tri i drugi kulanjaci se mijenjaju; od 9½ godine srednjaci se promjeni; od 4 godine srednjaci su u tronju i treći kulanjak se promjeni; od 4½ godine mijenjuju se skrajnjaci; od 5 godinu skrajnjaci pojavni.

III. Doba oblojajasta.

Sada valja paziti na nove sjekutiće. Ovi (sjekutići) imaju kod zuba mnogo oblojajnih i skrajnjaca i skrajnjaci su pojavni. Srednjaci i skrajnjaci i 1. 2. i 3. kulanjak; od 5 nadoljih dobi se srednjaci i skrajnjaci; od 8—9 mjeseci počaže se skrajnjaci; od 1 god. počaže se plota trenja i kod skrajnjaka i 4. kulanjak izraste; od 1½ godine počme se kulanjaci tri; od 2 godine kulanjaci na sjeknjaci nestane, dođim se srednjaci i skrajnjaci pojaviti.

IV. Doba okugla.

Od dvanaeste do osamnaeste godine postaju ti crnaci sasni okrugli i opet onim istim redom najprije na dolnjoj a onda na gornjoj čeljusti.

V. Doba trokutna.

Od 18. godine ima znak trokutan (nalik na trokut) na sjeknjacima doljnje čeljusti; od 19. godine ima znak trokutan na srednjacima doljnje čeljusti; od 20. godine ima znak trokutan na skrajnjacima doljnje čeljusti; od 21. godine ima znak trokutan na sjeknjacima gornje čeljusti; od 22. godine ima znak trokutan na srednjacima gornje čeljusti; od 23. godine ima znak trokutan na skrajnjacima gornje čeljusti.

VI. Doba naopako jajasta.

Od 24. godine ima znak naopako jajast na sjeknjacima doljnje čeljusti; od 25. god. ima znak naopako jajast na srednjacima doljnje čeljusti; od 26. god. ima znak naopako jajast

na slavljajući dolje čeljusti; od 27. godine ima znak naopako jučast na sjeverujući gornje čeljusti itd.

Po ovoj mjeni zubih može se podesta sigurno ustanoviti konju doba (starost), premda ima i u tom različitih prevarah.

Zato upozorujem svakog brata poljedjelca, da dobro pazi pri kupovanju konja na zube, da li nisu varalica (tih žalibio u novije doba ima dosta) zbrusiti i opiti mljeđnjake kojem; jer neki prodavači konjeb tako znadu umjetno zbrusiti i opiti mljeđnjaka dvojnjom ždrebom, da isti (mljeđnjaci) izgledaju, kao u poto- i sestogodišnjim konjima; suprot pale starim, dvaestereta i visegodišnjim konjima one znakove, kako ih nalazimo u poto- ili sestogodišnjim, pače i četvrogodišnjim konjima. **Zato brate pozor na ovo, što rekoh!**

Još i ovo: Savsim stareg konja poznat čas po nekib znakovima, a ti su sledili: stari konj ima siade dlake oko očiju i na bokovima, zatim očna dubljina odreć je duboka, dolnja je gubica mlitljiva i ima i muog drugih u oči udarajućih znakova.

Pri koncu mi je reči bratu Hrvatu, da je ovaj članac iz dosta prilična izkušta napisan, pa tato i ga, poljodjelje, što toplige na praktično izvršavanje preporučam.

**

Velocjenjenomu gospodinu i vrlom rodoljubu Augustinu Mazalinu, vrlom tajniku dično i slavno občine Drniške u Dalmaciji itd.

Za dokaz velikog štovanja posvećuje ovaj članac

M. Vežić

Nadzornik gosp. i komisarija občinskog.

Različite vesti.

Razpisano je mjesto občinskog ličnika u Kastru. Po oglasu novinov "Osservatorio Triestino" plaća mu je 900 for., a 300 for. paušal za konja. Pobliže uvjete dozusa od občine, Molbenico upravljene občini, zastupstvu u Kastru valju prelati do 30. junija o. g.

Presv. biskup J. Dobrila pohodit će i podijet sv. Križmu u slijedećih plovnjajih: dne 2. Junija u Škednu, dne 23. Junija u Lokvi, 24. u Gaspu, 25. u Tinjanu, 26. u Rizazu, 27. u Pasjaju-vasi.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Josip Močilnikar bi odpušten od ove i primljen u Ljubljansku biskupiju. — Č. g. Mih. Šobaru je produžena mirovina za drugih 6 mjes.

Promjeno u porečko-puljskoj biskupiji. M. & g. Josip Blečić do sad župnik u Novogradu bi imenovan župničkim upraviteljem u Fontani. — Novogradska župa je začasno izručena m. & g. Juliju Gutu, momoranskemu župniku. — Č. g. Blaž Košarni, do sad duh. pomoć. u S. Lovreču, ide kano kapelan u Kavran, a na njegovo mjesto, povrće se Č. g. Ivan Rosić, do sad duh. pomoć. u Kanfanaru.

Treći Izraz darovač za biskupski krovnik. Gospoda: Ivan Blaž i Marija Sardečić, f. 1000 srebrene rente. Josip Burgstaller i žena mu Gabrijela Burgstaller-Bodeschini f. 200 srebrene rente; Teofil Kozulić de Pećina i gospodja mu f. 200 papirne rente. Anton Piber f. 200 srebrene rente; Ivan Cosolo f. 100 pap. rente; Franjo Dr. Ferrari f. 100 pap. rente; bratje Franjo i Josip Cosmitz f. 100; G. P. f. 25; Ante Thomann f. 500 pap. rente; komenda Carlo Dr. Poranta f. 200 pap. rente; gospodja Cecilia Bonza f. 10; Josip pl. Bordini f. 10; B. H. f. 2; Ante Klodić f. 10; e. kr. ravnateljstvo pošte f. 24; Petar Somazzi f. 100; Miho Žamparić f. 50; e. kr. ravnateljstvo finansijsk. f. 44. — U kasu bogoljubnog društva Sv. Obitelji uplatiše stolni kapitol f. 100; gospodja A. V. f. 50; Franjo Kosac f. 15; prečni kanonik Avg. Grozje f. 100. Više članovnih bogoljubnog društva svete obitelji f. 214,50.

Covjek-vuk. Pudar (poljski čuvar) u Novojasici kod Pirana prošlog mjeseca hodeo poljem opazi vuka. Hitro skinje pušku sa ramenima i u daljinu od 20 koraka, upali ju u stvar, koja mu se činješe, da je vuk. Nu kolika nebi njegova žalost i čudo, kad pri-maknuviš se blizu stvari, vidi, da je... čovjeka smrtno pogodio! I doisto, bio je to poznati mu kmet iz istoga sela, koji izgubivši srp, iskaša ga rukama i nogama po tu planinu, i zato ga pudar bio uzeo za vuku!

U Moskvu izlazio je proglašen na vas ruski narod, da se sabiraju dobroyavlji prinesci za kupovanja morskih brodova, koji će se

naoružati te poslati robiti englezove trgovacke brodove u slučaju rata sa Englezom. Nu-čelo toga poduzeća postavio eo je sam ruski careviši naslednik. Rusi su u Ameriku kupili dvoiste luke pušak odredjanim od negda za Turšku i naručili jih još pol milijuna.

Strašna nesreća dogodila se u Pa-rizu dne 14. pr. mjeseca u 9 sati u večer. Neki se nazme tvornica iliti fabrika, u kojoj su se pravile razne uzgajive igračice za dečju, kao n. p. pištole, maljahi topovi itd. upali i razleti u zrak. Ljudi, koji su nedaleko od nih bili, vidili su, kako posle nikad nečuvana potresi i buke, ta bje fabrike najprije udignuta u zrak, za tim se nakon nova strašna groma u zraku raspuci i najzad pada opet na tla. I druga mimo stojeca kuća isto se doba sruši i svojim razvalinama nemilosrivo pokri sve svoje stanovnike! Ta nesreća pod Parizanom velik strah i trepet, a što mrtvih, što ranjenih bijaše do 200.

Ték Novaca polag Borse u Trstu od 16.-28. Maja 1878.

Dne	Cardinali (čekini)	Napoleoni (čekini)	Lire stot.	Prid. na broj (ček.)	Dne	Cardinali (čekini)	Napoleoni (čekini)	Lire stot.	Prid. na broj (ček.)
16.	3,67	0,60	12,10	105,75	24.	5,66	0,60	12,00	105,75
17.	5,60	0,60	12,10	105,75	25.	5,63	0,62	—	105,50
18.	5,67	0,68	12,10	103,60	26.	—	—	—	—
19.	—	—	—	—	27.	5,50	0,56	11,04	105,50
20.	5,60	0,71	—	101,15	28.	—	0,63	—	101,50
21.	5,63	0,71	—	100,33	—	—	—	—	—
22.	5,60	0,68	—	104,23	—	—	—	—	—
23.	5,67	0,67	12,10	100,	—	—	—	—	—

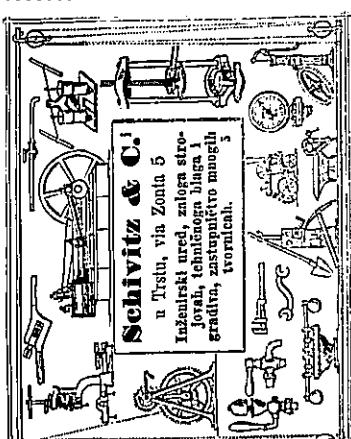
Pregled tršćanskoga tržišta. dne 29. Maja 1878.

	OD	DO
Vosak primorski 1 ugarski za 100 kg	129	132
Kafa Portoriko	100	105
S Domingo	60	102
Rito polog vrsti	78	—
Cukar austrijski	34	30
Indoni	35	37
Gretlo trave buhalo (Gri-santemo)	125	135
Karanče skrinjice . . . za 100 kg	6	7
Karabu puljzer	50	50
levantinsko	—	—
dalmatinsko	—	—
Smokva Kalamata	10	14
puljzerko	—	—
Liman skrinjice	A	0
Bademki stil munduči pulj. za 100 kg	116	122
dalmatinsko	—	—
Lešnjač	19	22
Šilje	21	37
Pionon ruski	12	12
ugarski	22	25
galasko	—	—
Kukuruz (turkijski) ruski . . . ugarski	8	8
Raz	15	15
Jočam	9	11
Zob ugarski	8	10
arbarski	—	—
Pašul (fazol), polog vrsti	13	15
Bob	—	—
Loča	12	14
Ortž talijanski	17	25
Jugofski (kijajski)	15	17
Vuna bosanska	110	120
morojska	120	122
arbanska	—	—
jablko	62	94
Dasko keruško jabolice	44	55
štajerski	12	14
Grude	8	9
bukovce	—	—
Ulio Italij. nizje vrsti . za 100 kg	65	80
" najbolje	78	80
" srednje vrsti	60	70
dalmatinsko	55	—
istarško	—	—
Kamenzo uljo u barilu . . . u kasetah	15	—
Kečo strojeno nasko . . . u solu voljivo naško . . . u solu voljivo naško	175	200
dalma. ist. bos.	107	134
janječe nasko . . za 100 kom.	72	117
dalmatinsko	95	103
kožo . . za 1 kg	75	—
runono slano	58	65
suho	49	50
zosoj za 110 komada, u srebro	23	27
Bakalar za 100 kg	28	33
Sardola 1 karil	15	21
Vitriol modri . . . za 100 kg	28	36
zeleni	50	60
Malo	70	91
Loj dalmatinski i naski	16	19
Salo	—	—
Mass (salo raztopljeno)	53	—
Slanina	42	47
Bakljivo solitar (100 litara)	26	—
Ruj naski	9	9
istarški	8	9
Ljšće od javorika	15	16
Vinsko sirgotino (Grilupa)	31	46
sploh	30	—
Med	14	16
Lumber (jabljeće od jarov-rike)	3	73
Pakal karil od 100 kg . . za 100 kg	17	23
Canja (straco) za 100 kg	17	20
Entram dalmat.	—	—

LISTNIČA.

Gosp. B. u Bakru i gosp. dopisniku iz Treskavača: Oprostite, da vase još nije stampano; u dođućem broju bit će stalno.

OGLASI.

Povlašena Mohančena

SUMPORĀČA

— (VALERIJEV SISTEM) —

Ova sumporāča novoga načina vrlo je korisna vinogradarima.

Spretno i pojednostavljeno podieli se sumpor po grozdju. Malo sumpora troba i pristodi se vremena i djela; posvoma se lakšo vlađa; sa stavljenom je tvrdi i priprosto. Nosi se na pas.

Služi za traže obično posadjeno, za brajde i za ruže; može se sipati i lozu, koja se okolo drugoga stabla vije, a netreba ljestve ni druge spremi.

Ovaj stroj, koga su vještaci progledali i izpitati preporuči se toplo svim vinogradarom.

Cena joj je zajedno sa mjerom za sunpor koliko ga upravo treba usipati — samih 6 f.

SKLADIŠTE U TRSTU GIUSEPPE PILOTTI

Interničar via della Sanità Nr. 1.

Grlela bol, kašalj, hrepavljica, promuklost, nazeh, zadavica, rora, zapala ustuh itd.

megu so u kratko vreme izlečiti rabiljnjem

NADARENIH

Prendinievh Sladkišah (PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotori P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomažu učilištem, proporcijom itd. Prebjedjeli kasilj nočih, naradno jutrovanje hrepavljice i grijanog zapala nestaju kao za čudo izjemanjem orih sladišta.

Opazka: Valja se uzeti od varalica, koji je panjolija. Zato valja vratiti pitati Prendini-eve sladište (Pastiglie Prendini) i gledati, da bude na omotku (skatalje) moj podpis. Staki komad ih sladišta imamo na jednoj strani Pastiglie a na drugoj Prendini.

Cena 30 novč. kutijici zajedno sa napulkom. Prodaju se u Prendini-eve ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini u Triestu). — A izvan Trsta dobivaju se: na Ricci kod Prodana ljekarnika i kod Jochela i Pavlović mirodiljara; — u Gorici kod Zanetti-a, Pon-tioni, Karpani i Kirnara mirodiljara; — u Palu kod Wassermann-a; — u Malom Lošinju kod Vrsland-a; — u Pustini kod Ljubinjana; — u Šibeniku kod Barosa i Misturo; — u Špiljeti kod Volpi-a; — u Korčuli kod Zoreti-a; — u Makarskoj kod Fojani-a i u Bočiljima Ljekarništi Specijalari.

23

NADARENI

LUČ. - LIEKARNIČKI OBRTNI ZAVOD KARLA ZANETTI-a u Trstu.

Veliko razprodavaliste domaćih i stranih osebujnosti sa tvornicom pli-nastih voda te ljekarnama u TRSTU, POREČU i GORICU.

Menotti-evi sladiški

od hlijadnih ozdravljajenja prema tački za kašalj.

Tko neoznádiri, može moj novi povratak. Ovi dragoceni učilišni sladiški su u svojoj bitnosti za lječenje pralih i osobito zdravstvenih, jer nastavljaju se u nekoliko uspjehom proti grđevini, nezbenosti, toli umak i počekati koliki količina bolesti, proti cijevi litli nazulj, proljoru mekraču, slabini, mršavosti, bolini, kožnim bolesnicima, bolećim jetarima itd. Moje trektaklenko imaju u stoku učinkovito moje Imo Olio Pegato Mercurio di Carlo Zanetti, s toga nisu još mogu počestno znameniti infim, ači i trokutini, što se predaju pod drugim imenom.

Cistiteljne bobice litli pilule

od glasovitog padovatskoga prof. Giacomini-a, Sto se ved cijeli 35 god. traži i učinju proti Sulleroni litli krvavič, turbotni, tropotu srca, zapeki jetara i slezena, sumenja ušljuh itd.

Hoffmannova voda

proti Zubobolji. I uspijeva zahobolj prestansno namah jednom jodijicom kapljicom u orelo, kada se na patnuku litli bombaku tijekom ukrboštu bolu voda.

Liek protu-groznici

od dr. More komu nešta para proti tej boli.

Pčelinjaka žest

(Spirito di Melissa) bosonogih Karmelitih u Motovlju.

Skadište svih rudnih voda sa jamstvom da su svične i prave — Predmeti pružavine Ranarski strojevi — Podpasaci — Pružive litli čarape itd. — Jedina omeđena središnja ljekarna.

— Svaki imaj oko na patorenje. — Prodaje se na veliko u luč.-obrtnom zavodu KARLA ZANETTI-u u Trstu, Via Nuova N. 27, svecobrig skadišta za Trst, Primorje, Dalmaciju, Grčku, Egipat i Tursku.

SKLADIŠTA:

U Kraljevini kod Giovannia-a — Motovlju kod Tociglja —

Portoriju kod Angelina-a — Pulu kod Wassermann-a — Kicci kod Prodana-i

Catt-a — Lošinju kod Orlanda — Žadru kod Androvicha — Šibeniku kod Mistura — Buzetu kod Farinoni-a — Tržiću (Monfalcone) kod Fumagalli-a — Ronchi kod Patune — Cervignanu kod Larisoni-a i u svih prih. ljekarni evropskih.

12

Pravna nepljivi prali biele i ručaste boje za gospoje. Omot po 10 novčića.

Bobice

lečilingereve na malo i na veliko.

Samotočno skočevno ulje bez skakira

ni duka ni teku. Isti što brzo i bez saku boli.

Ovo se ulje nikad nepokvari, zato bi ga morala imati svaka kuća po kojoj skakala, da si u potrebi može odmah pomoći. Skakalo po 20 novč.

Tisk. SINOVİ K. AMATI.